

OPETUSHALLITUKSELLE

Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnon, puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinnon ja puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinnon perusteiden luonnokset (lausuntopyyntö 1.3.2017, OPH-614-2017)

Kiinteistöyönantajat ry kiinteistöalan ainoana työnantajajärjestönä ja kiinteistöpalveluja tuottavien yritysten elinkeinopoliittisena edunvalvojana kiittää mahdollisuudesta lausua puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden luonnoksista. Kiinteistöyönantajat ry lausuu samassa lausunnossa kaikkien perusteiden luonnoksista seuraavaa:

TAUSTAA

Kiinteistöyönantajat ry ja sen jäsenyritykset ovat osallistuneet aktiivisesti kiinteistöpalvelualan ammatillisen koulutuksen uudistamiseen. Ammatillisen koulutuksen reformi on otettu toimialalla myönteisesti vastaan, koska on odotettu, että se johtaa nykyistä työelämälähtöisempään tutkintorakenteeseen ja tutkintojen sisältöihin. Työelämän keskeisenä tavoitteena on ollut päästä eroon erityisesti siivousosaamista haitanneesta sirpaleisuudesta ja päällekkäisyydestä. Kiinteistö- ja kotityöpalvelualan koulutustoimikunnan puheenjohtajuus ja jäsenyydet sekä koulutustoimikunnassa että alan tutkintotoimikunnissa ovat tarjonneet mahdollisuuden välittää näkemyksiä työelämän monipuolistuneista osaamistarpeista ammatillisen koulutuksen rakenteiden ja sisältöjen työelämälähtöisen kehittämisen tueksi.

Kiinteistöyönantajat ry ja sen valtakunnalliset jäsenyritykset ovat olleet laatimassa kiinteistö- ja kotityöpalvelualan koulutustoimikunnan 14.9.2015 Opetushallitukselle jättämää esitystä koulutustoimikunnan osaamis- ja toimialan ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteen kehittämiseksi. Kiinteistöyönantajat ry:n edustajat ovat niin ikään osallistuneet aktiivisesti tutkintojen perustetyöhön sekä Opetushallituksen nimeämässä perustetyöryhmässä että työn kuluessa järjestetyissä asiantuntijakuulemisissa ja työpajoissa.

Kiinteistöpalvelualalle tärkeää ammatillisen koulutuksen uudistustyötä on tehty alan toimijoiden näkökulmasta käsittämättömän epäjohdonmukaisella ja työelämän näkemykset sivuuttavalla tavalla. Tästä keskeinen esimerkki on Opetushallituksen tutkintorakente-esityksestä ministeriön asetuksella säädetty tutkintojen nimet, jotka ovat toimimattomia suunnitellun tutkintokokonaisuuden ja uusille osa-alueille laajenevien tehtävien osaamistarpeiden kannalta. Nimet ovat ristiriidassa sekä alan koulutustoimikunnan yhteisen esityksen että alan keskeisimpien työllistäjien perusteltujen näkemysten kanssa.

Opetushallituksen esityksen mukaan säädetyt nimet eivät myöskään vastaa valtionhallinnon sanastohankkeeseen sisältyvää toimialan terminologiaa, vaikka kyseisen hankkeen tavoitteena on ollut määritellä alan yhteiset käsitteet julkisten ja yksityisten toimijoiden sekä viranomaisten yhteistyönä siten, että sanastossa annettavat suositukset soveltuvat kaikkien alan toimijoiden käyttöön.

Prosessin epäjohtonmukaisuutta kuvastaa muun muassa se, että tutkintojen perustetyö käynnistettiin ennen tutkintorakenneasetuksen antamista, vaikka Opetushallituksen antama ohjeistus oli pitkään täysin päinvastainen.

Tutkintojen nimiin liittyvä kritiikki on aiheellinen myös tämän lausunnon yhteydessä siitä syystä, että normaalista poikkeavassa järjestyksessä tapahtunut ja alan koulutustoimikunnan esityksen sekä työelämän näkemykset ohittanut nimiprosessi on vaikuttanut omalta osaltaan heikentävästi tutkintojen perustetyöhön ja sen lopputulokseen. Perustetyöhön ei ole kyetty saamaan Opetushallituksen johdolla riittävän kokonaisvaltaista ja objektiivista otetta, mikä heijastuu nyt lausunnolla olevissa tutkintoluonnoksissa.

Lopputulos ei ole linjakas kokonaisuus perustutkinnosta erikoisammattitutkintoon eikä se palvele tasapuolisesti ja joustavasti toimialan eri tahoja ja osa-alueita. Ongelmat keskittyvät erityisesti ammattitutkintoluonnokseen, jonka rakenteessa toistuu nykyisiä tutkintoja leimannut sirpaleisuus ja päällekkäisyys, vaikka uudistuksessa on ollut pyrkimys päästä eroon erityisesti kyseisistä epäkohdista.

Perustetyön aikana ei ole tehty riittävän laajamittaista ja suunnitelmallista yhteistyötä toimialalle keskeisten rajapinta-alojen kanssa. Tutkintojen päällekkäisyyksien työelämälähtöiseen karsintaan tähtäävä läpinäkyvä toimintamalli olisi ollut tarpeen erityisesti kiinteistöpalvelualan kaltaisen heterogeenisen toimialan perustetyössä, koska sen useiden rajapinta-alojen tutkintoihin on syntynyt ajan saatossa päällekkäistä osaamista (esimerkkeinä talotekniikka-, turvallisuus- ja nuohousalojen tutkinnot sekä suntion ammattitutkinto). Erityisesti samaan aikaan käynnissä ollut talotekniikka-alan tutkintojen perustetyö olisi pitänyt kytkeä Opetushallituksen toimesta määrätietoisemmin tähän perustetyöhön. Näin toimien kummankin alan asiantuntijat olisivat pystyneet pohtimaan yhdessä, mitä LVI-osaamista kannattaa jatkossa ylläpitää missäkin tutkinnossa ja minkälaisin käsittein, jotta lopputulos palvelisi järkevästi kummankin toimialan omia tarpeita ja omanlaista toimintalogiikkaa.

PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUALAN PERUSTUTKINNON PERUSTELUONNOS

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys, tutkinnon osat ja niiden muodostuminen sekä tutkinnoissa vaadittava ammattitaito, ammattitaidon osoittaminen ja hyväksytyt suorituksen kriteerit

Perustutkinnon perusteluonnos vastaa suurelta osin sekä rakenteeltaan että sisällöltään työelämän tarpeisiin. Perusteluonnos sisältää samoja asiakokonaisuuksia ja osaamista samoihin kiinteistöpalvelualan tarpeisiin kuin kiinteistöpalvelujen vuonna 2010 voimaan tullut laaja-alainen perustutkinto. Kiinteistöpalvelualan opiskelijoille, työelämälle, asiakkaille ja oppilaitoksille tutuksi tulleet, työelämälähtöiset osaamisalat ja tutkintonimikkeet ovat osoittautuneet toimiviksi ja puoltavat paikkaansa myös uudessa tutkinnossa. Työelämän peräänkuuluttamaa joustavuutta ja monipuolisuutta lisää mahdollisuus ottaa valinnaiseksi tutkinnon osaksi myös saman perustutkinnon toisen osaamisalan pakollinen tutkinnon osa.

Kiinteistöyönantajat ry pitää tärkeänä sitä, että **asiakaslähtöinen alan palvelujen tuottaminen on yhteisenä pakollisena tutkinnon osana myös uudessa laaja-alaisessa perustutkinnossa**. Tutkinnon nimen tavoin puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen erottaminen tutkinnon osan nimessä on kuitenkin keinotekoisia eikä vastaa alalla käytössä olevaa, valtionhallinnon sanastohankkeen mukaista terminologiaa. Nykyisessä kiinteistöpalvelujen perustutkinnossa oleva asiakaslähtöisten kiinteistöpalvelujen tuottaminen toimisi myös tässä yhteydessä huomattavasti paremmin sekä selkeys- että loogisuusnäkökulmasta.

Tutkintoluonnoksen valinnaisissa tutkinnon osissa muutamalle tutkinnon osalle on esitetty muita suurempaa osaamispistemäärää. Sosiaalihuoltolaitosten puhtauspalvelut ja terveydenhuoltolaitosten puhtauspalvelut on mitoitettu 40 osaamispisteen suuruisiksi, kun taas muut valinnaiset tutkinnon osat ovat 20 osaamispisteen ja pakolliset tutkinnon osat nekin vain 30 osaamispisteen suuruisia. Kiinteistöyönantajat ry ei näe perustetta sille, että nimenomaan kyseisten valinnaisten tutkinnon osien osaamispistemäärän tulisi poiketa muiden valinnaisten tutkinnon osien osaamispistemäärästä. Sama pistemääriin liittyvä ero esiintyy ammattitutkinnon perusteluonnoksessa siitä huolimatta, että siivous kyseisillä toimialoilla vastaa siivousta muilla toimialoilla. **Kiinteistöyönantajat ry katsoo kokonaisuuden ja selkeyden kannalta tärkeäksi, että saman tutkinnon toisiaan vastaavien tutkinnon osien osaamispisteet ovat yhdenmukaiset.**

PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTELUONNOS

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys, tutkinnon osat ja niiden muodostuminen sekä tutkinnoissa vaadittava ammattitaito, ammattitaidon osoittaminen ja hyväksytyn suorituksen kriteerit

Ammattitutkinnon perusteluonnos ei vastaa rakenteeltaan eikä sisällöltään niitä keskeisiä tavoitteita (selkeys, joustavuus, laaja-alaisuus ja työelämälähtöisyys), joiden toteutumiseen Kiinteistötyönantajat ry, alan toimijat ja valtaosa perustetyöryhmän jäsenistä ovat tutkinnon perustetyön aikana yrittäneet aktiivisesti vaikuttaa.

Kiinteistötyönantajat ry hämmästelee erityisesti sitä, että osaamisalat on korvattu perustetyön loppuvaiheessa toimialakokonaisuuden kannalta epäolennaisilla ja toisiinsa nähden päällekkäisillä tutkintonimikkeillä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta mahdollistaa tutkintonimikkeiden ottamisen käyttöön myös ammattitutkinnossa tilanteissa, joissa se on tarkoituksenmukaista ja joissa tutkintonimikkeet antavat lisäinformaatiota joko työelämälle tai tutkinnon suorittajille (HE 12/2014). Luonnoksen mukainen lopputulos ei täytä hallituksen esityksessä mainittuja perusteita tutkintonimikkeiden käyttöönnotolle.

Ammattitutkintoluonnoksen tutkintonimikkeistä neljä (toimitilahuoltaja at, laitoshuoltaja, kodinhuoltaja at ja henkilökohtainen avustaja) aiheuttavat asiakkaiden, työelämän ja opiskelijoiden näkökulmasta saman päällekkäisyys- ja hajanaisuusongelman kuin olemassa oleva päällekkäisyys ja hajanaisuus tutkintotasolla. Sen sijaan, että ammattitutkintotasolle saataisiin perustutkintoa sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti tukeva jatkumo, luonnoksen mukaisesta lopputuloksesta muodostuisi monessa mielessä toimimaton erityisesti siivousosa- aluetta ajatellen. Tutkintonimikkeistö on tutkintokokonaisuuteen nähden siilomainen ja liian siivouspainotteinen ja antaa virheellisen mielikuvan siitä, että lähes kaikki toimialan siivoukseen liittyvät osaamistarpeet keskittyvät sote-rajapinnalle. Sen sijaan, että tutkintonimikkeet antaisivat niiltä edellytettyä lisäinformaatiota työelämälle tai tutkinnon suorittajille, päällekkäinen ja sekava tutkintonimikkeiden kirjo aiheuttaisi tutkinnoille annetun nimen tavoin epätietoisuutta ja sekaannusta työelämän ja asiakkaiden taholla ja tulisi karsimaan entisestään alalle hakeutuvien opiskelijoiden määrää.

Tutkintonimikkeiden päällekkäisyydestä

Luonnoksessa oleva laitoshuoltaja-tutkintonimike on päällekkäinen toimitilahuoltaja (at) - tutkintonimikkeen kanssa. Tämä on ristiriidassa ammatillisen koulutuksen reformin päällekkäisyyksien poistamistavoitteen kanssa. Nykyinen laitoshuoltajan ammattitutkinto on ”pudotettu” sairaalasiivouksen osalta omaksi kapeaksi osaamisväyläksi pakollisine laitoshuoltopalvelut ja laitoshygieniapalvelut tutkinnon osineen. Laitoshuoltaja-tutkintonimikkeellä on kaksi pakollista tutkinnon osaa, kun taas kaikilla muilla tutkintonimikkeillä niitä on vain yksi. Ratkaisulle ei ole esittää koko alaa tasapuolisesti palvelevaa, työelämälähtöistä perustetta.

Tasapuolisuutta alan eri toimijoiden välillä rikkoo erityisesti se, että ammattitutkintoon on lisätty mahdollisuus valita valinnaiseksi tutkinnon osaksi vain yksi pakollinen osa toisen tutkintonimikkeen pakollisista osista. Tämä johtaa siihen, ettei laitoshuoltaja-tutkintonimikkeen toisen pakollisen tutkinnon osan valitseminen valinnaiseksi tutkinnon osaksi ole mahdollista muuhun tutkintonimikkeeseen kouluttautuvalla. Sairaalsiivoukseen liittyvä osaaminen jää toisin sanoen täysimääräisesti tarjolle vain laitoshuoltajaksi opiskelevalle.

Laitoshuoltajan ammatti ei ole säädelty, vaikka tällaista mielikuvaa on ruokittu tarkoitushakuisesti perustetyön yhteydessä. Laitoshuolto on omine erityispiirteineen siivousta yhdellä toimialalla muiden joukossa. Tämän vuoksi laitoshuoltopalveluihin ja laitoshygieneiapalveluihin liittyvä osaaminen kuuluisi sijoittaa ammattitutkinnon valinnaisiksi tutkinnon osiksi samalla tavoin kuin muu kohdekohtainen siivousosaaminen.

Kiinteistöyönantajat ry pitää erikoisena sitä, että luonnokseen on otettu toimitilahuoltaja (at) -tutkintonimikkeen kanssa päällekkäinen laitoshuoltaja-tutkintonimike siitä huolimatta, ettei kiinteistö- ja kotityöpalvelualan koulutustoimikunta ole puoltanut Opetushallitukselle 15.2.2016 jättämässään lausunnossa HUS-Desikon 15.12.2015 tekemää, samaan tavoitteeseen tähtäävää esitystä.

Luonnos antaa vaikutelman, että HUS-Desiko on omimassa Opetushallituksen myötävaikutuksella myös muiden organisaatioiden toiminnalle tärkeän sairaalsiivousosaamisen yleisessä ammatillisessa koulutuksessa. Jos tämä sallitaan, myös esimerkiksi niillä toimijoilla, jotka tuottavat siivouspalveluja pelkästään hotelli- ja majoitustiloihin, kuuluisi olla oma hotellisiivooja-tutkintonimike hotelli- ja majoitustilojen puhtauspalveluiden pakollisine tutkinnon osineen.

Huomattavasti toimivampi ja tasapuolisempi ratkaisu olisi, että niin HUS-Desikon kaltaiseen organisaatioon laitoshuoltajaksi kuin hotellisiivoukseen erikoistuneeseen organisaatioon hotellisiivoojaksi tähtäävät henkilöt suorittaisivat kumpikin edellä mainitun pakollisen tutkinnon osan ylläpitosiivouspalvelut ja erikoistuisivat valinnaisten tutkinnon osien avulla joko laitoshuolto- ja laitoshygieneiapalveluihin tai hotelli- ja majoitustilojen puhtauspalveluihin. Ero henkilöiden osaamisen välillä ilmenee tutkintotodistuksista. Laitoshuoltajan ja hotellisiivoojan kaltaiset organisaatiokohtaiset tehtävänimikkeet jäisivät tällöin kunkin toimijan omalle vastuulle ja oman päätöksenteon piiriin.

Kaikilla toimialoilla tehtävän siivouksen kannalta keskeinen ja yhteinen ylläpitosiivousosaaminen on perusteltua pitää ammattitutkinnon pakollisena tutkinnon osana. Luonnoksen mukainen pakollinen tutkinnon osa ylläpitosiivouspalvelut ei kuitenkaan riitä ammattitaitovaatimuksiltaan työelämän tarpeisiin. Kyseistä tutkinnon osaa tulisi täydentää siirtämällä siihen vaativammin kirjoitettu, päällekkäinen ylläpitosiivousosaaminen laitoshygieneiapalvelut tutkinnon osasta.

Edellä esitetty päällekkäisyys koskee myös kodinhuoltaja (at) ja henkilökohtainen avustaja - tutkintonimikkeitä. Kiinteistö- ja kotityöpalvelualan koulutustoimikunta on kommentoinut myös tähän liittyvää esitystä. Koulutustoimikunta ei ole puoltanut Liikelaitos Edupolin 29.9.2015 tekemästä esitystä, vaan on lausunut 7.12.2015 Opetushallitukselle, että laaja-alaiseen tutkintoon sisällytettävä kotityöpalveluosaaminen kattaa jo valmiiksi esityksessä mainitun keskeisen osaamisen ja keskeiset ammattitaitovaatimukset, kuten avustamis- ja asiointipalvelujen suunnittelun ja avustamisen asiakkaan päivittäisessä toiminnassa.

Kiinteistötyönantajat ry pitää henkilökohtaisen avustajan tutkintonimikkeen ja siihen liitetyn ylimääräisen osaamisen ottamista lausunnolla olevaan ammattitutkintoluonnokseen erikoisena myös siitä syystä, että henkilökohtaisen avustajan tehtävään liittyvät osaamistarpeet ovat paljon keskeisemmin kytköksissä sosiaali- ja terveysalojen tutkinnoissa olevaan osaamiseen.

Kiinteistötyönantajat ry:n näkökulmasta ammattitutkintoluonnoksessa esitettyä selkeämpi ja työelämälähtöisempi ratkaisu on joko 1) jättää tutkintonimikkeet kokonaan pois tai 2) jättää tutkintonimikkeet pois ja muodostaa perustutkintoa vastaavat kiinteistönhoidon, kotityöpalvelujen ja toimitilahuollon osaamisalat sekä teknisen kiinteistönhoidon osaamisala. Jos ammattitutkintoon muodostetaan osaamisalat, tekninen kiinteistönhoito on tarkoituksenmukaista eriyttää omaksi osaamisalakseen, koska kiinteistöpalvelualalle keskeinen LVI-järjestelmien toiminnan ylläpito edellyttää myös uuteen ammattitutkintoon omaa, toimialakohtaista erityisosaamista.

Kiinteistötyönantajat ry pitää tärkeänä sitä, että asiakaslähtöinen alan palvelujen tuottaminen on yhteisenä pakollisena tutkinnon osana myös uudessa laaja-alaisessa ammattitutkinnossa. Tutkinnon nimen tavoin puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen erottaminen kyseisen tutkinnon osan nimessä on kuitenkin keinotekoista eikä vastaa alalla käytössä olevaa, valtionhallinnon sanastohankkeen mukaista terminologiaa. Nykyisessä kiinteistöpalvelujen perustutkinnossa oleva asiakaslähtöisten kiinteistöpalvelujen tuottaminen toimisi myös tässä yhteydessä huomattavasti paremmin sekä selkeys- että loogisuusnäkökulmasta.

Työelämän näkökulmasta on oleellista, että monia eri osa-alueita käsittävän toimialan tutkintotarjonta, tutkintorakenteet ja tutkintojen sisällöt ovat mahdollisimman selkeitä ja virtaviivaisia ja että niitä pystytään hyödyntämään joustavasti monipuolistuviin asiakastarpeisiin erilaisissa toimintaympäristöissä. **Lausunnolla oleva, perustutkintoon verrattuna huomattavan epäjohdonmukainen ja sekava ammattitutkintoluonnos ei täytä näitä kriteereitä.**

PUHTAUS- JA KIINTEISTÖPALVELUALAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTELUONNOS

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys, tutkinnon osat ja niiden muodostuminen sekä tutkinnoissa vaadittava ammattitaito, ammattitaidon osoittaminen ja hyväksytyt suorituksen kriteerit

Erikoisammattitutkinnon perusteluonnos vastaa suurelta osin sekä rakenteeltaan että sisällöltään työelämän tarpeisiin. Kattavassa kokonaisuudessa on otettu hyvin huomioon esimiestyössä tarvittava toimialakohtainen erityisosaaminen.

Valinnaisista tutkinnon osista ekotehokkuuden johtaminen painottuu liian yksipuolisesti jätehuoltoon. Valinnaisista tutkinnon osista palvelujen myynti ja mitoittaminen olisi puolestaan tarkoituksenmukaista yhdistää yhdeksi tutkinnon osaksi. Erillisinä tutkinnon osina myynnin ja mitoittamisen osaaminen jää liian kapeaksi ja vajavaiseksi. Työelämän näkökulmasta kyseiset, palvelusopimusten suunnittelun ydinosaamista sisältävät tutkinnon osat pitäisi kytkeä toisiinsa, jotta osaamisesta olisi hyötyä käytännön työelämässä.

Työelämän peräänkuuluttamaa joustavuutta ja monipuolisuutta lisää myös erikoisammattitutkintoluonnoksessa mahdollisuus valita yksi tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai toisesta erikoisammattitutkinnosta.

Kiinteistöyönantajat ry huomauttaa myös erikoisammattitutkintoluonnoksen kohdalla siitä, että tutkinnon nimen tavoin puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen erottaminen kyseisen tutkinnon osien nimissä on keinotekoista eikä vastaa alalla käytössä olevaa, valtionhallinnon sanastohankkeen mukaista terminologiaa. Myös erikoisammattitutkinnossa pitäisi käyttää toimialan kaikki osa-alueet kattavaa kiinteistöpalvelutermiä.

LOPUKSI

Kiinteistöyönantajat ry haluaa muistuttaa, että se edustaa toimijakenttää, joka työllistää yli 80 % alan yksityisen sektorin työvoimasta toimialan kaikissa tehtävissä. Yksityinen kiinteistöpalveluala työllistää noin 90.000 henkilöä ja sen merkitys kasvaa toimialan kaikilla osa-alueilla tulevaisuudessa entisestään. Jotta tutkintorakenteet ja tutkintojen sisällöt saataisiin vastaamaan mahdollisimman kattavasti työelämän muuttuviin tarpeisiin, on välttämätöntä, että yksityisen sektorin toimijoiden näkemykset ymmärretään ottaa lausuntovaiheessa huomioon aivan toisella vakavuustasolla kuin uudistustyössä on tähän saakka tehty.

Helsingissä 23. maaliskuuta 2017

KIINTEISTÖTYÖNANTAJAT RY

Pia Gramén
toimitusjohtaja

Tiia Brax
elinkeinopoliittinen asiantuntija

